

INVESTIGACIÓ AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE

INVESTIGACIÓ FEMINISTA I AMB PERSPECTIVA DE
GÈNERE PUNTS CLAUS I EINES

Dra. Teresa Freixes
Directora

Dra. Maribel Ponferrada
Investigadora del projecte EGERA

Recerca i Innovació Responsables (RRI) a la UAB,
12 d'abril de 2016

Observatori per
a la **Igualtat** UAB

Investigació amb perspectiva de gènere

Projectes CE

La inclusió de la dimensió de gènere es basa en:

- Equilibri de gènere als equips d'investigació
- Equilibri de gènere en posicions de presa de decisions (40% del sexe infrarrepresentat a panells i grups i 50% en comitès assessors)
- Inclusió del sexe/gènere en l'anàlisi del contingut I+D" (CE, 2014)

Proposta:

- A 'Conceptes i estratègia', formular la següent pregunta als candidats i les candidates : **"Si procedeix, descriu com s'inclou l'anàlisi de sexe/gènere als continguts del projecte"**
- Dimensió de gènere: "la dimensió de gènere està explícitament integrada en les diferents qüestions de cada secció del Paquet de Treball" (...) "un tema **es considera rellevant quant al gènere si els resultats afecten una persona o grups de persones**. En aquests casos, les qüestions de gènere **s'haurien d'incloure en diferents etapes d'actuació, i quan convingui, es podrien incloure estudis concrets**. Aquests camps busquen facilitar l'accés dels candidats. Tot i així, això no hauria d'impedir que candidats provinents de camps no marcats incloguessin la dimensió de gènere en les seves propostes si ho consideren convenient. <https://genderedinnovations.stanford.edu/VademecumonGenderEqualityinHorizon2020.pdf>)

Estratègia Espanyola de Ciència i Tecnologia (2013-2020)

Llei 14/2011, d' 1 de juny, de la Ciència, la Tecnologia i la Innovació

“ (...)

2. L'Estratègia Espanyola de Ciència i Tecnologia i el Pla Estatal d'Investigació Científica i Tècnica **promouen la incorporació de la perspectiva de gènere com una categoria transversal en la investigació i la tecnologia**, de manera que es consideri la seva rellevància en tots els aspectes del procés, el que inclouria **la definició de les prioritats de la investigació científico-tècnica, els problemes de la investigació, els marcs teòrics i explicatius, els mètodes, la recollida i interpretació de les dades, les conclusions, les aplicacions i els desenvolupaments tecnològics, i les propostes per futurs estudis**. Promouran igualment els estudis de gènere i de la dona, així com mesures concretes per estimular i reconèixer la presència de les dones en els equips de recerca.”

(Disposició tretzena)

(Llei 14/2011, d' 1 de juny, de la Ciència, la Tecnologia i la Innovació

<http://www.boe.es/boe/dias/2011/06/02/pdfs/BOE-A-2011-9617.pdf>)

Parlem de gènere

Gènere

- Sistema social i simbòlic (Harding, 1986) que proporciona significats culturals i simbòlics per parlar del que es considera 'femení' o 'masculí', i que inclou "comportaments, productes, tecnologia, entorn i coneixement) (Gendered Innovations, 2013)
- Inclou el sistema de parentiu, el sistema econòmic (divisió sexual del treball), normes, rols (expectatives i comportaments esperats), cos, sexualitat i identitats de dones i homes, de diferents grups i jerarquies
- Interacció del gènere amb altres variables com "raça", identitat ètnica, edat o classe social. Homes i dones no són grups homogenis

Sexe/Gènere

Sexe/Gènere

- El **sex**e inclou diferències biològiques i variacions (hormonals, genètiques i morfològiques) entre dones, homes o intersexuals (Gender Innovations), que no sempre són fixes ni estables (Butler, 1999)
- Paraules clau: sexe, gènere, estereotips de gènere, divisió sexual del treball, públic/privat, ceguesa de gènere, relacions de poder, sexualitat, desigualtats, LGTB, intersex, discriminació (directa o indirecta), acció positiva...

Diferenciar projecte de gènere (objectiu general del projecte) i projecte amb perspectiva de gènere (dimensió transversal de la igualtat i la no discriminació en qualsevol matèria a investigar)

I. Igualtat de gènere als equips

El Gender Toolkit (2009:2.2) proposa:

- “Fomentar la participació equitativa d’homes i dones als equips de recerca en tots els nivells”
“Selecció i contractació: Assegurar procediments de selecció oberts i imparcials”. Per exemple “admetre models de carrera atípics” i “fomentar obertament que les dones s’hi presentin”
- “Crear condicions de treball i culturals que permetin a homes i dones desenvolupar carreres igualment productives”
 - Salari
 - Oportunitats de formació
 - Accés a beques i finançament
 - Organitzar i programar reunions (conciliació laboral)
 - Relacions de gènere als equips

II. Gènere en el disseny de la investigació

Marc teòric

- Disposar de formació en gènere i estudis feministes per detectar les coincidències en la investigació
- Incloure un persona experta en gènere al projecte
- Introduir el gènere com una qüestió de la recerca
- Elaborar un marc conceptual que inclogui el sexe/gènere i les experiències de dones i grups marginalitzats

Impacte de la recerca en les vides de dones i homes

- Ús social: “és útil per les persones participants?”
- Impacte en les seves vides per mitjà del projecte o de polítiques públiques desenvolupades
- Afecta de la mateixa manera a dones i homes? Per què? (tot tipus de dones i homes)
- Hi ha recerca prèvia sobre aquesta qüestió amb perspectiva de gènere?
- A qui descriuen les categories: subjectes, pacients, estudiants, dones, homes, tercera edat, joves?

III. Difusió i comunicació amb perspectiva de gènere

- Presentar totes les dades desagregades per sexe
- Descriure, si s'escau, el contrast dels diferents punts de vista d'homes i dones
- Ús no sexista del llenguatge als informes de la recerca
- Controlar que l'autoria dels articles i publicacions que resultin del projecte es distribueixi de manera justa i igualitària
- Tenir present la dimensió de gènere en els destinataris de la disseminació i comunicació

IV. Avaluació de l'impacte de gènere

Técnica dirigida a justificar la dimensió de gènere del projecte

Primera fase (1)

Avaluació preliminar (ex-ante). Dades i indicadors

A) Dades sobre el sector social i les persones (si cal, demanar a les autoritats competents). Han de mostrar "l'estat de la qüestió):

- Informació estadística sobre el número i percentatge de dones i homes, incloent, si s'escau, LGTB i intersex persones.
- Principals diferències, culturals o biològiques, entre dones i homes respecte del objecte de la recerca.
- Conclusions obtingudes

IV. Avaluació de l'impacte de gènere

Técnica dirigida a justificar la dimensió de gènere del projecte

Primera fase (2)

Avaluació preliminar (ex-ante). Dades i indicadors

B) Elaboració i obtenció dels indicadors per a la avaluació

- Indicadors generals: Deriven de les normes generals sobre igualtat i no discriminació (Dret internacional, Dret de la Unió Europea, Dret intern).
Conceptes a aplicar: igualtat, no discriminació, acció positiva, transversalitat, prohibició de discriminació indirecta, reversió de la càrrega de la prova....
- Indicadors del sector a investigar: S'ha de tenir en compte l'objecte o camp material de la investigació. Fer una recerca curosa sobre els principals components del sector.

IV. Avaluació de l'impacte de gènere

Técnica dirigida a justificar la dimensió de gènere del projecte

Segona fase (1)
Avaluació estricta (ex post)

A) Descripció de l'aplicació dels indicadors obtinguts al conjunt del projecte. Etapes a seguir:

- Revisió per tal que el llenguatge sigui correcte (útils els indicadors UNESCO i el document 100 Paraules per a la Igualtat de la Comissió Europea)
- Claredat en els objectius des de la perspectiva de gènere
- Revisar l'aplicació de la normativa obtinguda en la primera fase
- Deduir els efectes socials de la regulació en dones, homes i LGTB i intersex
- Determinació dels òrgans responsables en l'aplicació de les mesures
- Verificar l'establiment d'instruments de finançament

IV. Avaluació de l'impacte de gènere

Técnica dirigida a justificar la dimensió de gènere del projecte

Segona fase (2)
Avaluació estricta (ex post)

B) Avaluació final

- Positiva: Si la proposta justifica que es dirigeix (en tot o en part) a produir un avenç per reforçar la igualtat, disminuir les diferències o eliminar discriminacions
- Negativa: Si es constata que la proposta pot provocar efectes no desitjats des de la perspectiva de gènere

En el cas que constatem que els efectes serien negatius, es verifica el per què i s'introdueixen millores en la proposta

V. Recomanacions finals

- **Pensar bé la composició de l'equip de recerca**
- **Pensar bé les implicacions de gènere en l'objecte de la recerca, sobre tot respecte dels objectius**
- **Dissenyar la disseminació i la comunicació amb perspectiva de gènere**
- **Introduir, sempre que es pugui, la recerca prèvia en gènere dels membres de l'equip de recerca**
- **Fer l'avaluació d'impacte de gènere un cop dissenyat el projecte en el seu conjunt**
- **Incorporar els canvis que siguin necessaris després de l'avaluació d'impacte de gènere**